

SZABÓ Péter

MTA-SZAGKHF Lendület Görögkatolikus Örökség Kutatócsoport

A hajdúdorogi kodifikációs bizottság létrejötte (1929) a levéltári adatok tükrében

PÉTER SZABÓ: The Creation of the Codification Commission of Hajdúdorog (1929) in the Light of Archival Data

At the beginning of 1929, Cardinal Luigi Sincero, Secretary of the Congregation for the Oriental Churches, dispatched a circular to the Eastern Catholic bishops, among whom was István Miklósy. Therein, he requested them to participate in the preparation of the common Oriental Code. The response to the circular from Rome was drafted by the Chapter of Canons of Hajdúdorog, as documented by its records dated 2 May 1929. In accordance with the request, the document, on the one hand, makes personal recommendations and, on the other hand, addresses content-related and methodological aspects of the codification process. Four individuals were nominated as members of the local codification team: Jenő Bányay, Géza Melles, László Sereghy and István Bihon. According to the proposal, their subsequent assignment would involve identifying the canons that required modifications from the point of view of the ‘Greek Rite’, with reference to the text of the *Codex iuris canonici* as a starting point, as well as making suggestions for additional Greek disciplinary and liturgical rules. Prefaced by a brief historical introduction and formulating four fundamental codification principles, the 23-page text of the Hajdúdorog ‘Relatio’ is also retrievable from the archival material. The documentation is concluded by Cardinal Sincero’s letter (20 July 1929), saying thanks for the proposals.

rövidítések: AAS = Acta Apostolicae Sedis; AAEES= Archivio della Congregazione degli Affari Ecclesiastici Straordinari; ASCO = Archivio della Sacra Congregazione Orientale; AP-CTL = Archivio Pontificio Consiglio per i Testi Legislativi; GKPL = Görögkatolikus Püspöki Levéltár [Debrecen].

A keleti katolikus kánonjog kodifikációja XI. Piusz pápa idején indult. Ebbe a munkába kezdettől az érintett egyházak képviselőit is érdemi módon bevonták. Ugyan a *magyar rítus* jogi elkülönülésének kérdése ekkor még nem volt egyértelműen tisztázott, a hajdúdorogi püspök és az egykori apostoli kormányzóság is felkérést kapott a törvénykönyv kidolgozásában történő közreműködésre. Jelen tanulmányunkban e kodifikációs munka

hazai kezdeti lépéseit szeretnénk röviden vázolni néhány eddig kiadatlan levéltári irat alapján.

*

Egy közös, keleti egyházi törvénykönyv kiadásáról 1927-ben született döntés.¹ 1929. január 5-i dátummal, Luigi Sincero bíboros, a Keleti Egyház Kongregációjának akkori titkára² körlevelet intézett a keleti katolikus

- 1 A keleti kodifikáció elindítását XI. Piusz pápa (1922–1939) a Keleti Egyház Kongregációjának 1927. júliusi plenáris ülését követően határozta el (aug. 3), s e feladatot nemcsak szükségesnek, hanem sürgősnek is minősítette. Az egységes római irányítású kodifikáció gondolatát a keleti katolikus pátriárkák kezdetben erős fenntartásokkal fogadták, amennyiben ebben további latinizáció és centralizáció veszélyének lehetőségét érezték. E kezdeti fázis érdekes levéltári adatokra támaszkodó pontos áttekintéséhez lásd: GIOVANNI COCO, „Canoni e Concili: l’idea e lo sviluppo della prima codificazione orientale tra il Vaticano I e Vaticano II”, in *Iura orientalia* IX (2013) 14–59, 32–39. A kodifikáció teljes menetének vázlatához: IVAN ŽUŽEK, „Appunti sulla storia della Codificazione canonica orientale”, in *The Eastern Code: Text and Resources*, edited by YOANNIS L. GAID (Kanonika 13), Rome 2007, 31–71, 40–50; továbbá: „Codificazione Canonica Orientale» (1926–1935). Verbali delle Adunanze”, in *Communications* 26 (1994) 234–331; míg a kodifikáció résztvevőinek fontos részletekre kiterjedő írásaihoz: AMLETO CICOGNANI, „Prefazione sull’opera della codificazione canonica orientale”, in S. CONGREGAZIONE ORIENTALE, *Codificazione canonica orientale, Fonti* (Serie I, Fasc. I), *Testi vari di diritto nuovo (1550–1902)*, parte I, Città del Vaticano 1930 [valójában 1931!], I–XIV; UA., „De codificatione canonica orientali”, in *Apollinaris* 5 (1932) 86–95; S. CONGREGAZIONE ORIENTALE, *Codificazione canonica orientale, Fonti* (Serie I, Fasc. VIII), *Studi storici sulle fonti del diritto canonico orientale*, Città del Vaticano 1932, benne: CYRILLE KOROLEVSKIJ, „Introduzione agli studi storici delle fonti”, 7–29; ACACIUS COUSSA, „De codificatione canonica orientale”, in *Acta congressus iuridici internationalis VII saeculo a decretalibus Gregorii IX et XIV a Codice Iustiniano promulgatis, Romae 12–17 Novembris 1934*, Roma 1936, vol. IV, 493–532; CYRILLE KOROLEVSKIJ, „La méthode d’élaboration de Code de droit canonique oriental”, in *Revue des Sciences Religieuses* 18 (1938) 3, 293–318 és 18/4, 421–447; ACACIUS COUSSA – CYRILLE KOROLEVSKIJ, „Codificazione canonica orientale”, in ANTONIO AZARA – ERNESTO EULA (a cura di), *Novissimo Digesto Italiano*, vol. III, Torino 1959, 412–414; [ACACIUS COUSSA], „Codificazione canonica orientale”, in *Oriente cattolico, cenni storici e statistiche*, Città del Vaticano 1962, 35–61. A kodifikációtörténet magyar összefoglalásához: SZABÓ PÉTER, „A keleti kodifikáció története (I). A kezdetektől a II. Vatikáni Zsinatig”, in *Athanasiana* 12 (2001) 95–114; míg a kodifikáció jelensége és a keleti hagyomány összeegyeztethetőségének vitatott kérdéséhez: UA., „Tradizioni orientali e codificazione orientale”, in *Ius Ecclesiae* 29 (2017) 3, 635–658, 636–648.
- 2 A római kúriára vonatkozó korabeli törvény szerint a dikasztérium prefektusa maga a pápa volt, míg a közvetlen irányítást bíborosi méltósággal felruházott titkár látta el; vö. BENEDICTUS XV, m.p. *Dei Providentis* [de Sacra Congregatione pro Ecclesia Orientali], i. V. 1917, in *AAS* 9 (1917) 1, 529–531, 530–531. Figyelemre méltó még, hogy a központi hatóság elnevezése – az akkori, mára már meghaladott ekkleziológiai szemléletmód szerint – egyes és nem többes számban utalt a keleti egyházakra: „Sacra Congregatio pro Ecclesia orientali”; lásd

episzkopátushoz, így Miklósy István³ hajdúdorogi püspökhöz is. Ebben az érintett egyházakat felkérte, hogy tevékenységükkel járuljanak hozzá a közös keleti kódex kidolgozásához.⁴

A körlevél lényegi tartalma az alábbiakban összegezhető. Először is az irat jelzi, hogy XI. Piusz pápa előtt ismeretes a keleti jog mielőbbi kodifikációja iránt mutatkozó belső egyházi igény. Ez keleti főpapok részéről már az I. Vatikáni Zsinaton is megfogalmazódott,⁵ de a latin egyházi törvénykönyv kihirdetése óta különösen is felerősödött.⁶ E kérés teljesítése a pápa elsőbbséget élvező szívügye.⁷ A körlevél kéri a keleti egyházfőket, hogy – megfelelő körű tanácskozás nyomán – jelezzék véleményüket a kodifikáció általuk leginkább alkalmasnak vélt módjáról, mind az előkészítés, mind pedig a megvalósítás és végrehajtás gyakorlati szemszögéből. Fontos hangsúlyt kap, hogy a javaslatok tartsák szem előtt a saját rítus vagy egyház igényeit, továbbá a szokásokat, hagyományokat, kiváltságokat, egyszerűval mindazt, ami ahhoz szükséges, hogy a kodifikáció elérhesse célját és az érintett egyházak papjai és hívei javára váljon.

még: MARCO BROGI, „La Congregazione per le Chiese orientali”, in PIERO BONNET – CARLO GULLO (a cura di), *La Curia Romana nella Cost. Ap. »Pastor Bonus«*, (Studi Giuridici 21), Città del Vaticano 1990, 241; MICHAEL DZIOB, *The Sacred Congregation for the Oriental Church* (Canon Law Studies 214), Washington 1945; AA.Vv., *La Sacra Congregazione per le Chiese Orientali nel Cinquantesimo della fondazione 1917–1967*, Città del Vaticano 1969.

- 3 Miklósy István életrajzi adataihoz lásd PIRIGYI ISTVÁN, „A Hajdúdorogi Egyházmegye története”, in TIMKÓ IMRE (szerk.), *A Hajdúdorogi Bizánci Katolikus Egyházmegye jubileumi évkönyve 1912–1987*, Nyíregyháza 1987, 17–45, 22–29.
- 4 Szövegéhez: első melléklet (lejjebb 237. old.): *Sacra Congregatio pro Ecclesia Orientali*, prot. not. 428/28, Roma, 5 gennaio 1929; lásd: GKPL I-I-a, 351/1929. (A levéltárban az olasz nyelvű körirat magyar fordítása is fennmaradt Melles Géza kanonok tollából.) Egy másik (októberi) körlevél a jogforrások összegyűjtését irányozta elő; lásd: 36. lj., lejjebb.
- 5 Lásd pl. COCO, „Canoni” (1. lj.), 16–21.
- 6 A hajdúdorogi egyházmegye 2187/1925. számú körlevéli közleménye szerint a munkácsi, eperjesi és hajdúdorogi püspök közös kérésére az Apostoli Szentszék az 1917-es latin törvénykönyv hatályát – némi megkötéssel – kiterjesztette (volna) a három görög eparchiára. (A körlevél e téren Gasparri bíboros 1918. márc. 10-i válaszára hivatkozik.) E rendelkezés (a latin kódex hatálya kiterjesztésének formája és mértéke) nem egészen világos; vö. pl. KOROLEVSKIJ, „La méthode” (1. lj.), 295–2961. Itt jegyezzük meg, hogy a három görög püspöktől XV. Benedek pápának küldött kéziratosa levél a Vatikáni Titkos Levéltár első (latin) kodifikációt érintő dokumentumai között fellelhető; lásd AA.EESS, *Codex Iuris Canonici*, Varia, scatola n. 90; szövegéhez: második melléklet (lejjebb 238. old.).
- 7 Achile Ratti, a tudós pápa a keleti egyházak iránt a kodifikáció kérdésén túlémően is különleges érdeklődést és figyelmet tanúsított; lásd MARIANO SANZ – JUAN CRUZ ARNANZ, „El »afecto oriental« de los Papas, de León XIII a Juan Pablo II. Roma y las Iglesias del Oriente cristiano”, in ADOLFO GONZÁLEZ MONTES (dir.), *Las Iglesias orientales* (BAC 604), Madrid 2000, 5–108, 28–44.

A körlevél végül kéri a keleti pátriárkákat és érsekeket, jelezzék, papjaik közül kiket tartanak alkalmasnak arra, hogy műveltségük, tudományos képzettségük és prudenciájuk alapján részt vegyenek a kodifikációs munkálatokban. E munkatársak közreműködése az irat szerint nem feltétlen igényel római tartózkodást, az folyhat az érintett helyi egyházból is, mely esetben a kiválasztott személyek megőrizhetik eredeti széküket, hivatali beosztásukat. Végül – vélhetőleg a kérdés súlyára való tekintettel – a körlevél féléves határidőt ad a javaslatok kidolgozására és visszaküldésére.

Érdekesség, hogy a római felkérés a prímási hivatalon keresztül is megérkezett. Ennek február 17-i kísérő levelében Serédi Jusztinián bíboros arra kérte Miklósy püspököt, hogy az esedékes előterjesztést előzetesen felé küldje meg.⁸

*

A római körlevélre adott válasz *irányelveit* a megyéspüspök felkérésére a hajdúdorogi székeskáptalan dolgozta ki. Ennek tartalmáról a testület „határozati javaslatából” értesülhetünk, mely az 1929. május 2-i káptalani ülésen született (9/1929).⁹ A felkérésnek megfelelően a szöveg egyrészt *személyi javaslatokat* tesz, másrészt a kodifikáció *tartalmi, módszertani kérdéseivel* foglalkozik.

A hajdúdorogi székeskáptalani „határozati javaslat” tartalma (1929. május 2.)

(1) *személyi kérdések*

A (helyi) kodifikációs bizottság tagjainak a Hajdúdorogi Egyházmegyéből az alábbi klerikusokat javasolták: Bányay Jenő pápai prelátus, káptalani nagyprépost (*elnök*); továbbá Melles Géza és Sereghy László kanonokok, valamint Bihon István szentszéki ülnök, püspöki titkár.¹⁰ (Egy 1947. dec. 14-én írt önéletrajzi levél arról tanúskodik, hogy a későbbiekben Papp György is tagja lett az egyházmegyei kodifikációs bizottságnak.¹¹)

8 N. 650/929: „Felkérem Méltóságodat, hogy a maga részéről a kívánt előterjesztést akár latin akár olasz nyelven megtenni s azt folyó évi május hó végeig hozzám juttatni kegyeskedjék. Én majd saját észrevételeimmal és kellő ajánlással továbbítani fogom...”; lásd GKPL I-1-a, 351/1929.

9 Lásd harmadik melléklet (lejjebb 240. old.); GKPL I-1-a, 351/1929.

10 A felsorolt személyek papi életrajzi adataihoz lásd: VÉGHSEŐ TAMÁS, *Görögkatolikus papok történeti névtára* (Collectanea Athanasiana V/1), Nyíregyháza 2015, 48, 78–79, 100–101, 121; lásd még PIRIGYI, „A Hajdúdorogi” (3. lj.), 29.

11 ASCO, 719/48, n. 8: [Ruteni– ungheresi Hajdúdorog / mons. Giorgio Papp (prelato dom – marzo 1959)].

(2) tartalmi kérdések

A káptalani határozati javaslat a munkálatokra vonatkozó *kiindulási pontként* – értelemszerűen közvetlenül az imént jelzett összetételű helyi kodifikációs bizottság számára – a *latin törvénykönyvet* rögzítette. A hajdúdorogi kodifikátorok majdani feladata eszerint abban állt, hogy figyelmesen tanulmányozzák át a *Codex iuris canonici* szövegét, s ennek nyomán egyrészt jelöljék meg a „görög szertartás” szempontjából módosításra váró kánonokat, illetve a külön alkotandó görög egyházi és liturgikus szabályokat. (Mint azt Cyrille Korolevskij korabeli tanulmányában megjegyzi, a keleti kodifikátorok előtt négy lehetséges módszertani út állt.¹² Ezek között az első a latin törvénykönyv *minimális* keleti *adaptációjának* útja lett volna.¹³ Az első keleti kodifikáció történeti menetéről szóló, közelmúltban született kitűnő áttekintésből kiderül, hogy eleinte – részben a gyorsabb eredményt ígérő egyszerűség miatt, részben Pietro Gasparri bíboros hatására – a vatikáni bizottság is e minimalista megoldást részesítette előnyben.¹⁴)

A latin kódex szövege mentén megfogalmazandó – fentebb említett – keleti módosítási javaslatok összegzése mellett a káptalani dokumentum a bizottsági elnök – Bányay Jenő általános helynök – feladatául jelöli még, hogy keresse fel az egyházmegye kánonjogban és szertartásban járatos papjait. Ezekről írásbeli javaslatok kérendők arra vonatkozóan, mely kánonokat és milyen szövegezéssel tanácsos a majdani keleti egyházi kódexbe felvenni.

A káptalani előterjesztés szorgalmazza, hogy a bizottság a kijelölt feladatot igyekezzék néhány hónapon belül elvégezni, hogy a megyéspüspök az így elkészítendő elaborátumot idejében a római dikasztérium elé terjeszthesse. Utolsó javaslatként a dokumentum rögzíti, hogy amennyiben a kodifikáció kapcsán római kiutazás válna szükségessé, arra Melles Géza kanonok, bizottsági tagot jelölik.¹⁵

12 KOROLEVSKIJ, „La méthode” (1. lj.), 294 sk.

13 Vö. „La première [méthode] consistait à prendre tout simplement le Code latin et à y faire les modifications nécessaires pour le mettre d'accord avec la pratique suivie dans la plupart des groupements catholiques de rite oriental”, KOROLEVSKIJ, „La méthode” (1. lj.), 294; lásd még COCO, „Canoni” (1. lj.), 35–36.

14 Vö. ŽUŽEK, „Appunti” (1. lj.), 40–42; lásd még UA., „L'idée de Gasparri d'un *Codex Ecclesiae universae* comme »Point de départ«, de la codification canonique orientale”, in *L'année canonique* 38 (1995–1996) 53–74.

15 Lásd 9. lj., fejelebb. (Az itt ismertetett székeskáptalani határozati javaslatot tartalmazó jegyzőkönyvet Melles Géza káptalani jegyzői minőségben vette fel és szignálta.)

A káptalani határozatjavaslat Serédi Jusztinián bíboros fenti levelére is kitér, kívánatosnak tartva, hogy kérésének megfelelően járjanak el.¹⁶

*

Szántay-Szémán István apostoli kormányzói általános helynök – vélhetőleg Bányay Jenő kanonoknak címzett – június 17-i leveléből arról értesülhetünk, hogy az adminisztratúra „a keleti jog kodifikálására vonatkozó elaborátumát” a hercegprímás kérésének megfelelően már június elején beadta Esztergomba. Az egyetlen megmaradt miskolci példányról – a hajdúdorogiak kérésére – másolat készült, melyet Szántay prelátus június 22-i keltezésű levél (740/1929) kíséretében továbbított Nyíregyházára.¹⁷ A megküldött elaborátum szövege ugyancsak fellelhető az alábbi terjedelmes cím alatt: *Relatio Commissionis Administraturae Apostolicae Miskolczensis in Hungaria in sensu Rescripti S. Congr. „Pro Ecclesia Orientali” die 5-a anni 1929, sub numero 428/28 emanati convocatae, in qua humillimam suam sententiam relatae ad codificationem iuris canonici Ecclesiae orientalis patefacit.*¹⁸

Érdeemes megjegyezni, hogy az esedékes keleti kodifikációról Rusznák Miklós tollából figyelemre méltó monografikus tanulmányok is születtek.¹⁹ Mi több, a Pápai Törvénytörvények Tanácsának vatikáni levéltára e szerzőtől egy *teljes keleti kódextervezet* [!] is őriz.²⁰ (Ez első látásra ugyancsak a fentebb említett – azaz a latin kódexet keletiekre minimális változtatások-

16 „... Mínthogy pedig a sz. kongregáció a 428/28 sz. intézkedést a bíboros hercegprímás úrnak, mint a mi érsekünknek is tudomására hozta, aki a kívánt válasziratot a folyó május hó végéig magához kéri, Öminenciája óhaja szerint járjunk el” (lásd 8. lj.).

17 Lásd GKPL I-1-a, 351/1929.

18 GKPL I-1-a, 351/1929. Az öt fejezetre osztott, elveket és konkrét kodifikációs javaslatokat is megfogalmazó 16 oldalas gépirásos elaborátum további elemzésre érdemes. A dokumentum utolsó oldalán szerzőként Szántay-Szémán István kormányzósági helynök, továbbá Zapotczy Konstantin és Bubnó András neve tűnik fel.

19 RUSZNÁK MIKLÓS, *Az új kánonkódex és az egyház keleti jogfegyelme*, Eperjes 1918; ID., *Codex iuris canonici respectu habito endendi pro iure Ecclesiae catholicae orientali Codicem iuris canonici*, Praha 1931. (A prelátus életrajzi adataihoz és műveihez lásd ANDREJ SLODIČKA, *Život a dielo Mikuláša Rusznáka [1878 – 1954] v kontexte ekumenizmu*, Prešov 2011 [kézirat]).

20 APCTL [katalogizálatlan]. A két vastkos iratkötegni terjedelmű anyag borítóján az alábbi felírat szerepel: [AZ EPERJESI ÉS MUNKÁCSI EGYHÁZMERGÉYÉKBŐL ALAKÍTOTT APOSTOLI ADMINISZTRATÚRA] „*Proiectum de Cod. Orient*” — *Studio sulla codificazione del diritto orientale del Rev.mo prof. Nicola Rusznák della diocesi di Eperjes (Fragopolitana) e per il tramite della Nunziatura di Budapest trasmesso a nome di Mgr. Antonio Papp, amministratore greco-cattolico di Miskolc, alla Commissione Pontificia per la Codificazione del Diritto Orientale con Rapporto Nr. 4061/31 della Nunziatura di Budapest in data 12/1/31*. A tervezet maga a „Codex B Iuris Canonici Pii papae XI auctoritate promulgatus” címet viseli. (A katalogizálatlan iratköteg létezésére Federico Marti hívta fel a figyelmemet, amiért itt mondok köszönetet.)

kal alkalmazó – korai munkamódszert tükrözi.) Noha az eperjesi egyházmegye papjáról van szó, Rusznák a kodifikációban a miskolci kormányzóság képviselőjeként vett részt. Érdekes, hogy a szövegtervezeteket érintő észrevételeit az „ungheresi” címszó alatt szerepeltették,²¹ jóllehet a miskolci kormányzóság rítus szerinti besorolása a szentszéki kiadványokban még jó ideig „rutén” maradt.²²

*

A magyar nyelvű káptalani határozattervezet mellett a hajdúdorogi levéltári anyagban még két, Sincero bíboros-titkárnak címzett előterjesztés latin nyelvű szöveg[tervezet]e is fellelhető, mindkettő „Vicarius Generalis Episcopis” aláírással. Az egyik júniusi, a másik júliusi, ám nap szerinti pontosabb dátum egyikén sem szerepel. Az első (júniusi) levéltervezet tulajdonképpen egy előzetes tájékoztató,²³ mely értesít az egyházmegyei kodifikációs bizottság Miklósy püspök részéről történő felállításáról és tagságáról, továbbá a szerv elé tűzött feladatról. Eszerint a latin törvénykönyv (*CIC* 1917) szövegét áttekintve javaslatot kell tenniük arra, hogy az előbbi mely kánonjai kerülhetnek változatlan formában a kialakítandó keleti kódexbe, melyek esetén elégséges valamelyes módosítás, s melyek azok, ahol a keleti fegyelem sajátos vonásai teljesen eltérő, új szövegezést igényelnek. Végül a levél jelzi, hogy a bizottsági tervezetet néhány héten belül késlekedés nélkül útba indítják.²⁴ A második (júliusi) levéltervezet a kidolgozott részletes javaslat, jelentés („relatio”) kísérőlevele.²⁵ Ez többek között összegezi a latin törvénykönyv keleti igényekhez igazítása során ér-

21 „Ungheresi: Mons. S. Miklosy, Vescovo di Hajdu-Dorog. Mons. A. Papp, Amministratore apostolico di Miskolcs [sic!]. Mons. E. Bányay Presidente della Commissione della diocesi di Hajdu-Dorog. Mons. N. Rusznák, Presidente della Commissione della diocesi di Miskolcs”; lásd: S. CONGREGAZIONE ORIENTALE, Prot. n. 268/33, *Codificazione canonica orientale, per gli Emi Padri della Pontificia Commissione*, III, Schema dei canoni 145–355 (C.I.C.) proposto dalla Commissione dei Rev.mi Delegati Orientali e le osservazioni dell’Episcopato orientale, 5; lásd APCLT, scatola no.

22 A „rutén” jelző az exarchátus leírásából a pápai évkönyvből csak 1963-ban marad el, amikor az addigi „magyar területen levő bizánci rítusú rutén katolikus hívek paróchiái” megjelölés helyett az egyszerűbb és átfogóbb „bizánci rítusú katolikusok” név jelenik meg, lásd *Annuario Pontificio* 1963, 733; vö. *Annuario Pontificio* 1962, 706.

23 Lásd negyedik melléklet (lejjebb 241. old.); GKPL I-1-a, 351/1929.

24 „Ima cum reverentia perfero ad altam Eminentiae Tuae notitiam, sententiam Praesulis nostri una cum plano per Commissionem exarato intra aliquos hebdomades Eminentiae tuae Dominationi absque mora propositum iri” (Uo.).

25 Lásd ötödik melléklet (lejjebb 242. old.); GKPL I-1-a, 351/1929.

vényesített szempontokat,²⁶ illetve a latinokat érintő viszony szabályozásánál követett elveket.²⁷

Az anyagban Serédi Miklósynak címzett, az előterjesztés átküldését sürgető június 11-i levele is fellelhető.²⁸ Ebből az valószínűsíthető, hogy a kért elaborátum elküldésére mind a Kongregáció, mind a prímás felé – a július 5-én lejáró, fentebb említett féléves határidőhöz képest – csak késve kerülhetett sor.

A hajdúdorogi jelentés tényleges szövege vélhetőleg az a 23 oldalas latin nyelvű, gépelt dolgozat, mely ugyanezen levétári helyen szintén fellelhető. A szöveg – rövid történeti felütés után – négy alapvető kodifikációs elvet sorol fel: (1) az önkényes és könnyelmű ritusváltás tilalma; (2) a rítustisztaság megőrzése a misében és a szentségek kiszolgáltatásában; (3) az egyházi ünnepekkel és böjttel kapcsolatos szigor enyhítése; (4) a keleti kódex kialakítása. Ezt követően pedig a latin törvénykönyv kánonjai következnek hármas csoportosításban: amelyek változatlanul átvehetők a keleti kódexbe, amelyek némi módosítást igényelnek, s végül melyek az eltérő keleti igények miatt teljesen újra fogalmazandóak. Egyes kánonokhoz szövegjavaslatok is szerepelnek.²⁹

A hajdúdorogi püspöki hivatal Serédi Jusztinián hercegprímáshoz címzett 1576/29. számú, június 23-i leveléből arról értesülhetünk, hogy a Kongregációhoz egyelőre csak egy „közbevető válasznak” tekintett felterjesztést intéztek,³⁰ míg „a vonatkozó munkálatok folyamatban vannak”, s az előkészületben levő elaborátumot „a lehető legrövidebb időn belül” a prímás elé terjesztik.³¹ A levétári dokumentációt Sincero bíboros 1929. júl.

26 „Commissio studebat canones Codicis J. C. Occidentalis modificare ritui graecos et regulis iuridicis eiusdem, adaptando ita ut illis una ex parte observatus fiant faciliores, in quantum sit possibile, ex altera autem claris, certi, circumstantiis hodiernis proposse evadant accommodati atque omnino ab omnibusque, quos et in quantum attinet, adimplendi” (Uo.).

27 “Quod spectat relationem nostram ad latinos [...] textus canonum orientalium formulando pro principiis nobis directivis inservierunt charitas fraterna in gloriae divinae ac salutis animarum promovendae servitio, iusta reciprocitas et utriusque ritus defensio contra in essentialibus cuique propriis commixtiones, ut ceremoniae, normae rituales ac disciplinares in utraque Ecclesiae parte perseverent in originali puritate, quin salutare reformationes in bonum animarum necessariae, per Ecclesiam probatae excludantur” (Uo.).

28 N. 2122/1929; GKPL I-1-a, 351/1929.

29 GKPL I-1-a, 351/1929. (A 23 gépelt oldalas elaborátumnak sajnos nincs címlapja. A szövegből azonban felismerhető, hogy a hajdúdorogi kodifikációs javaslattal állunk szemben.)

30 Ez minden bizonnyal az előbbiekben júniusi levélként említett előzetes értesítés (lásd 23. lj., fentebb).

31 GKPL I-1-a, 351/1929. (Lásd hajdúdorogi elaborátum és kísérőlevele: 25. és 29. lj., feljebb.)

20-i levele zárja, melyben a titkár köszönetet mond a Bányay helynök által megküldött értékes javaslatokért.³² (A hajdúdorogi *elaborátum* hátrati bejegyzése azt tanúsítja, hogy e dokumentum csak 1929. július 30-án került az egyházmegyei levéltárba.³³)

*

Noha nem tartozik a modern kodifikáció szorosan vett fogalmához és menetéhez, végül érdemes még a munkálatokat kiegészítő – valójában azzal jórészt párhuzamosan folyó³⁴ – *forrásgyűjtés* magyar vonatkozásaira is utalnunk. A Keleti Egyházak Kongregációja archívumában felleltük Miklósy István Luigi Sincero bíboros-titkár felé intézett, 1935. április 29-i keltezésű levelét, melyben a püspök Papp György,³⁵ „a szent kánonok doktora”, római ösztöndíjas számára kér vatikáni levéltári kutatási lehetőséget, a magyar görögkatolikusokat érintő jogforrások összegyűjtése érdekében.³⁶ Az iratcsomó 6. tétele egy 19 oldalas (befejezetlen) latin nyelvű tanulmány, mely a *Historia fontium juris particularis Hungaro-graecorum címet viseli.*³⁷

Összegzés

I. Az első kodifikációban történő közreműködésre a hajdúdorogi eparcha is felkérést kapott. A székeskáptalan az egyházmegyében négytagú, helyi *kodifikációs bizottság* felállítására tett javaslatot, amely ténylegesen

32 „Quod dum Tibi significo, A. T. gratias ago propter favorem quo codificationem hanc prosequeris. Tibique atque egregiis illis ecclesiasticis viris, quibus commisisti ut tam praeclare operi studia sua conferant, fausta omnia a Deo adprecor”, GKPL I-1-a, 351/1929. (A köszönőlevélből az is kiderül, hogy a szóban forgó – előzetes(?) – anyagot Bányay jún. 23-i dátummal postázta Rómába.)

33 „Érk. júl. 30. tudomásul. Tartalma közöltetik a munkálatban résztvevőkkel, ennek utána irattárba” GKPL I-1-a, 351/1929.”

34 Lásd: ŽUŽEK, „Appunti” (1. lj.), 41, 44, 51; lásd még *Sources of CCEO and CIC 83*, edited by YOANNIS LAHZI GAID (Kanonika 17), Rome 2012, 17–21.

35 Életrajzához és szakmai tevékenységéhez lásd PIRIGYI ISTVÁN, „A magyar görögkatolikuság történetének kiemelkedő személyiségei”, in *A Hajdúdorogi* (3. lj.), 218–219; SZABÓ PÉTER – SZOKIRA JÁNOS, „Papp György kánonjogi munkássága”, in *Athanasiana* 9 (1999) 81–87; PÉTER SZABÓ, „Orientalisches Kirchenrecht in Ungarn im XX. Jahrhundert (I). Kirchenrechtliche Tätigkeiten von György Papp”, in *Folia Canonica* 2 (1999) 267–274.

36 Lásd hatodik melléklet (lejjebb 244. old.); ASCO 719/48, n. 4 [Ruteni – ungheresi Hajdúdorog / mons. Giorgio Papp (prelato dom – marzo 1959)]. A jogforrások rítusok szerinti kiadását már egy 1929. okt. 25-én kiküldött kongregációs körlevél előírta; lásd ŽUŽEK, „Appunti” (1. lj.), 41.

37 ASCO 719/48, n. 6 [Ruteni – ungheresi Hajdúdorog / mons. Giorgio Papp (prelato dom – marzo 1959)].

meg is alakult. E szerv a Keleti Egyház Kongregációjának 1929. jan. 5-i levelére válaszolva 1929. júliusában egy 23 oldalas elaborátumot küldött az esedékes keleti kodifikációval kapcsolatos hajdúdorogi javaslatokról. Ebben először is ismertették a kodifikáció terén részükről sarkalatosnak tartott alapelveket. Emellett keleti szemszögből újra áttanulmányozták a kiindulópontnak számító 1917-es latin egyházi törvénykönyvet. E vizsgálódás nyomán csoportosították annak anyagát: azon kánonokat, melyeket változatlan formában átvehetőnek vélték, illetve azokat, melyek módosításra vagy teljes átírásra szorultak. Az elaborátumban a keleti arculat mellett a jog könnyebb követhetősége és korszerűsítése is nevesített szempontként érvényesült. A hajdúdorogi bizottság munkáját az adminisztrátúra hasonló tartalmú dolgozata is segítette. A grémium munkájába később Papp György is bekapcsolódott, akinek tevékenysége – püspöke felkérésére – elsősorban a magyar görögkatolikusokat érintő jogforrások felgyűjtésére összpontosult.

2. A *magyar rítus* önálló jellegének elismerése ekkor már lassú „folyamatát élte”. A kodifikációban mutatkozó magyar közreműködés *módozata* is ezen átmeneti állapotot látszik visszaigazolni. A munkálatokban való közreműködésre mindkét hazai görögkatolikus püspök felkérést kapott. Az elkészült tervezetek értékelésében – a Pápai Törvényszövegek Tanácsának levéltárában találat további anyagok tanúsága szerint – a magyar szereplők meglepő aktivitást mutattak. A szövegtervezetek kidolgozásával megbízott *keleti delegátusok*³⁸ közé azonban magyar kánonjogász nem kapott meghívást.

3. A keleti kodifikációtörténet terén folytatott levéltári kutatásaink eddigi eredményei azt jelzik, hogy a hazai közreműködés – legalábbis a munkálatok korai fázisában – e téren az előzetesen elvárhatónál jelentősebb volt. A közreműködés pontos módozatának és tartalmának megismerése további levéltári kutatást és elemzést érdemel.

38 Lásd COCO, „Canoni” (I. lj.), 38; ŽUŽEK, „Appunti” (I. lj.), 46–47. A római magyar kodifikátor hiánya részben azzal is magyarázható, hogy a bizánci rítus (tradíció) a keleti delegátusok összlétszámán belül talán a többi tradíció rovására már így is erősen túl volt reprezentálva (az öt tradíciót felölelő munkacsoport fele bizánci volt!); lásd KOROLEVSKIJ, „La méthode” (I. lj.), 425–426. (Csak az érdekesség kedvéért jegyezzük meg, hogy a közreműködők szakmai hozzáértésével kapcsolatban a munkálatokban kiemelkedő szerepet játszó Korolevskijnek maradtak fenn meglehetősen kritikus feljegyzései; lásd pl. egy Amleto Cicognaninak címzett 1930. márc. 10-i levele néhány keresetlen észrevételét: APCLT, scatola n.)

Mellékletek

I.

S. Congregazione «Pro Ecclesia orientali»
Num. Di Prot. 428/28

Roma, 5 Gennaio 1929.

Illustrissimo e Reverendissimo Signore Mons. Stefano Miklósy Vesc. di Haidudorog

Illustrissimo e Reverendissimo Signore,

A Sua Santità Pio PP. XI, felicemente regnante sono ben noti i desiderî e voti in più circostanze espressi da molti Prelati Orientali, per una codificazione canonica in servizio delle Chiese Orientali, desiderî fattisi più vivi dopo la pubblicazione del «Codex Iuris Canonici». Ora nulla sta più a cuore di Sua Santità che venire incontro a questi giusti desiderî delle Chiese Orientali, e dei loro degnissimi Prelati.

Pertanto questa S. Congregazione *pro Ecclesia Orientali* si è oggi rivolta a tutti gli Eccellentissimi e Reverendissimi Signori Patriarchi e ai Reverendissimi Arcivescovi Metropolitani Orientali, affinchè uditi i loro Arcivescovi e Vescovi nella maniera che crederanno più opportuna, e sentiti inoltre quanti crederanno di consultare, si compiacciano di esprimere Ciascuno con piena libertà il suo modo di vedere circa una così importante materia, circa la necessaria ed opportuna sua preparazione, nonchè circa il modo pratico di attuazione ed esecuzione: tutto questo, tenendo Ciascuno il debito conto dei bisogni, necessità od opportunità del proprio Rito o propria Chiesa, come pure delle consuetudini, tradizioni, privilegi e della propria lingua, di tutto quanto in una parola è necessario e opportuno, affinchè la Codificazione riesca appieno corrispondente allo scopo inteso ed a vantaggio delle loro Chiese, del loro Clero e della loro popolazione.

Sono pure invitati gli Eccellentissimi e Reverendissimi Signori Patriarchi e i Reverendissimi Arcivescovi Metropolitani Orientali a volere indicare alla

S. Congregazione *pro Ecclesia Orientali* quali persone, tra i loro Prelati, Sacerdoti o Religiosi, credano più adatte, per la loro coltura, / scienza e prudenza, a collaborare in questa opera, sia venendo, se del caso, a Roma, che rimanendo nelle proprie Sedi, o nei propri uffici.

La S. Congregazione confida che entro lo spazio di sei mesi, non oltre, dalla data della presente circolare, avrà ricevuta la risposta.

L'invito sopra fatto questa S. C. rivolge pure alla S. V. Reverendissima, attendendo da Lei quanto è domandato nella presente Lettera.

Intanto con particolare ossequio mi professo della S. V. Reverendissima

affmo. come fr. Luigi Card. Sincero, *Segretario*.
A. G. Cicognani, *Assessore*.

2.

Beatissime Pater!

Quo laeto animo excepit ecclesia Latina Sanctitatis Tuae constitutionem „Providentissima Mater Ecclesia” die festo Pentecostes anni 1917.-i emissam, per quam nempe Codex iuris canonici promulgatur, vimque legis posthac habere pro universa Ecclesia decernitur atque iubetur, tanto magis dolore afficit fideles graeci, ritus catholicos Ruthenos Hungarosque habitantes in regno Hungariae dispositio Codicis novi expresse iam in canone primo decernens: Codicem novum tantummodo iura ecclesiae latinae in se complecti.

Notum est, fideles graeci ritus Ruthenos in Hungaria habitantes medio saeculi XVII.-i unionem cum S. Apostolica Sede iniisse atque ex dispositione suprema Apostolicae Sedis per quaedam tempora in rebus spiritualibus per vicarios apostolicos gubernatos fuisse.

Anno tamen 1771.-o tunc tempore gloriose regnans Clemens XIV.-us papa per bullam „Eximia regalium principium” die 19-a Septembris pro supra memoratis fidelibus graeci ritus Ruthenis canonice erexit dioecesim nomine Munkacsensem simulque hanc iam canonisationem dioecesim novam subiecit iurisdictioni metropolitani Strigonensis ritus Latini archiepiscopi, primatisque Hungariae. – Anno 1806.-o autem Sancta Sedes ex hac dioecesi

novam Eperjesiensem nominatam dioecesim segregavit, cui similiter metropolitam Strigonensem archiepiscopum Latini ritus praefecit. –

Tandem novissime /:1912:/ nova dioecesis Hajdudorogensis, constans maxime ex parte e parochiis ex his duabus dioecesibus sumptis, dispositione b. r. Pii X.-i Summi / Pontificis pariter Strigonensem archiepiscopum nacta est metropolitam.

dispositiones Apostolicae Sedis nunc memoratae fideles graeci ritus maxime ex parte Ruthenos, in Hungaria habitantes, arcte cum ecclesia Latina iuribusque eius connexere etquidem ita, ut per decursum temporum – via consuetudinis – fere in omnibus rebus disciplinariis ius ecclesiasticum ecclesiae Latinae invaluit, factumque est voluntate praedecessorum ius proprium harum trium dioecesium in Hungaria existentium, videlicet: Munkacsensis, Eperjesiensis atque Hajdudorogensis. Hodie nempe, si excipiatur verbi gratia ius Liturgicum, ius ieiunale aliaque non tam gravis momenti et pauca Graecorum propria iura, quoad essentiam ius ecclesiae Latinae viget apud nos et usitatur.

Itaque promulgatio Codicis novi eiusque post decursum unius anni incipienda obligatio omnino gravi rerum exitui ansam praebit, quia in dioecesibus his vi legis, consuetudinariae a maioribus nostris adaptatae etiam in posterum observanda essent ecclesiae Latinae iam abrogata iura, quae conditio merito inquietat et totaliter perturbare potest clerum fidelesque legibus ecclesiasticis Latinae ecclesiae adhaerere cupientes atque desiderantes. Pariter exoriri debet difficultas magna in Lyceis nostris Theologicis quoque, ubi nempe clerus iunior per decursum temporis praelectiones e iure ecclesiastico praecipue in spiritu iuris ecclesiae Latinae exceptit.

Ergo reipsa gravissimi momenti quaestio exoritur, authenticaque omnino solutio desideratur, quid nempe in posterum faciendum respectu novi Codici in tribus supra memoratis dioecesibus graeci ritus catholicis existentibus in regno Hungariae, ubi circiter 900,000 ecclesiae catholicae unitorum fidelium inveniuntur, quorum promovendae saluti et gubernationi atque directioni necessario in adhibendo iure ecclesiastico quoque prospiciendum est.

Quapropter ut nos infrascripti Ordinarii certam et authenticam normam in tam gravi causa habeamus, rem prorsus utilem reputavimus / proferre atque Sanctitati Tuae commendare, ut eam ad trutinam revocando iudicium Tuum pandere et – si expediat – obligationem Codicis novi ad dioeceses nostras – salvis tamen iuribus hucusque specialibus nostris – extendere dignearis.

Interim Beatitudinis Tuae pedes exosculamur, atque summa provolutione ante Sedem Tuam permanemus

Ungvarini, die 31-a Decembris anni 1917.

Sanctitatis Tuae addictissimi ac obsequentissimi filii:

Antonius Papp,

Episcopus Munkácsensis Graeci ritus Catholicorum.

Stephanus Miklósy

Episcopus Hajdudorogensis gr. rit.

Dr. Stephanus Novák

Episcopus Eperjesensis Graeci ritus Catholicorum

3.

Az 1929. május 2-án tartott káptalani ülés jegyzőkönyvi kivonata

9:1912. szám A S. Congregatio pro Ecclesia Orientali f. é. Január 5-én, 428/28. sz. a. a keleti Egyház speciális jogszabályainak rendszerbe foglalását határozván el, a közreműködésre legalkalmasabb e. m. áldozópapok megnevezését kéri, az e. m. főhatóságtól. Közli, hogy az illetők lakóhelyeiken maradvá dolgozhatnak, de szükséges lehet Rómába utazásuk is. A főtiszt. e. m. kormány f. é. 351. sz. a. ez ügyben a káptalantól javaslatot kíván.

Határozati javaslat.

1.) A bizottság a következőleg alakítható meg:

Elnök: Bányay Jenő pápai praelatus, káptalani nagyprépost.

Tagok: Melles Géza, Sereghy László kanonokok és Bihon István szsz. ülnök, püspöki titkár.

A javaslat elfogadása esetén neveik a megkereső kongregációhoz bejelentendők. Minthogy pedig a sz. kongregáció a 428/28. sz. intézkedést a baboros hercegprímás urnak, mint a mi érsekünknek is tudomására hozta, aki a kívánt válasziratot a folyó május hó végéig magához kéri, Őeminenciája óhaja szerint járjunk el.

2.) A bizottság tanulmányozza át figyelmesen a Codex I. C.-t. Jelölje meg a görög szertartás szempontjából módosításra váró kánonokat, s a külön alko-

tandó görög egyházi jogi, s liturgikus szabályokat. Ezek felsorolása mellett az elnök keresse meg az egyházmegyének az egyházjogtanban s a szertartásban legkiválóbb lelkészeit és segédlelkészeit: legyenek a bizottság segítségére s adjanak írásbeli nyilatkozatot, mely kánonokat, milyen szövegezéssel kell, vagy tanácsos a keleti egyházi kódexszbe bevenni. Igyekezék a bizottság a munkát néhány hónapon belül elvégezni, hogy az e. m. főhatóság az elaborátumokat Rómába idejébe fölterjeszthesse. Szükség esetén Melles Géza kánonok, deszignált, bizottsági tag menjen fel Rómába a tárgyalásokra.

K. m. f.

A jegyzőkönyvet fölvette s e kivonatot hitelesíti:

Melles Géza
kánonok, kápt. jegyző

4.

Eminentissimo ac Reverendissimo Domino Domino Ludovico Cardinali
Sincero S. Congregationis Pro Ecclesia Orientali Secretario
Romae.

Eminentissime ac Reverendissime Domine Cardinalis Praefecte, Domine
Mi Colendissime!

Responsurus ad aestimatissimam requisitionem sub numero Di Prot.
428/28. ad Ordinariatum meum Hajdudorogensem factam, Praesule, de praesenti vacationem fruendo absente, ex speciali eius mandato habeo honorem Eminentiae Tuae referendi in sequentibus:

Illustrissimus Episcopus noster, ad exsequenda studia praeparatoria pro codificatione canonum Ecclesiae orientalis propriorum, Commissionem composuit Dioecesanam, denominando 1.) in Praesidem: Eugenium Bányay, Praelatum Suae Sanctitatis Domesticum, Praepositum Maiorem Ecclesiae Cathedralis, in membra porro: 2.) Nicephorum G. Melles Canonicum Custodem, 3.) Ladislaum Sereghy Canonicum Scholasticum et 4.) Stephanum Bihon, Secretarium Episcopalem, SS. Theologiae Baccalaureum.

Commissioni iniunctum est munus collaborandi in Sede Episcopali Civitate Nyiregyháza, atque duo membra nominatim Canonicos sub 2.) et 3.)

memoratos, si necessarium videbitur, Romam deputandi ad immediatas cum Commissione Primaria tractationes peragendas.

Eidem Commissioni prae oculis est fixum Officium triplex: a.) assignandi Canones ritui graeco quadam cum genuini Codici textus immutatione adaptandos; b.) Canones ex Codice in horum integritate, originalitate assumendos; c.) canones, quibus novae regulae liturgicae ac iuridicae specialiter graecae debent substitui, respectu praesertim conditionis nostrae graeco-catholicorum in Hungaria. / Commissio audiendo plures quoque prebyteros condioecesanos, assidue incumbit muneribus susceptis adimplendis. Pro ratione sequenda prae se tenet non solum ob propinquitatem schismatis Rumenorum in Transsilvania praevalentis et contra schismaticas velleitates ruthenas in Cechoslovakia – licet paucis cum effectibus – excitatas esse fideles nostros per istos canones defendendos, sed eosdem una cum fratribus latinis inter haereticos lutheranos et calvinianos commixte viventes aptis regulis quoque debere in fide vera confirmari.

Ima cum reverentia perfero ad altam Eminentiae Tuae notitiam: sententiam Praesulis nostri una cum plano per Commissionem exarando intra aliquot hebdomadas Eminentissimae Tuae Dominationis absque mora propositum iri.

In osculo ss. manuum et purpurae, eximio cum venerationis cultu permaneo in Nyiregyháza (Hungaria) die Junii a. 1929.

Eminentiae Tuae humillimus servus:

Vicarius generalis Episcopi Hajdudorogensis graeci ritus.

5.

Eminentissimo ac Reverendissimo Domino Domino Ludovico Cardinalis Sincero, S. Congregationis Pro Ecclesia Orientali Secretario
Roma.

Eminentissime ac Reverendissime Domine Cardinalis Praefecte, Domine Mi Gratosissime!

In nexu aestimatissimae requisitionis Eminentiae Tuae sub numero Di Prot. 428/28. ad Ordinarium meum Hajdudorogensem, de praesenti a resi-

dentia procul vacatione fruentem directae, atque responsi mei numero 1576. propositi, honoris mihi est, ex speciali Praesulis mandatos Eminentiae Tuae humillime praesentandi in advoluto relationem Commissionis Dioecesis nostrae, in causa codificationis Juris Canonici Ecclesiae Orientalis.

Ima cum reverentia significo, quod de caeteris ad altam Eminentiae Tuae notitiam iam pertuleram, Commissionem prae oculis habuisse non solum schisma rumenum nobis propinquum velleitatesque in Ruthenia vicina schismaticas, sed etiam – imo principaliter – haereses Lutheri et Calvinii, his in regionibus sat roboratas, simulque liberalismus modernis errores, contra quos fratribus cum latinis collaborandos, viribus unitis fidem nitimur defendere ac disciplinam catholicam.

Commissio studebat canones Codicis I. C. Occidentalis modificare ritui graeco et regulis iuridicis eiusdem adaptando ita, ut illi una ex parte observatus fiant faciliores, in quantum sit possibile, ex altera autem clari, certi, circumstantiis hodiernis pro posse evadant accomodati atque omnino ab omnibusque, quos et in quantum attinet, adimplendi. /Quod, spectat relationem nostram ad latinos, nobiscum una eiusdem Patris Coelestis ac his in terris Vicarii filios, textus canonum orientalium formulando pro principiis nobis directionis inservierunt charitas fraterna in gloriae divinae ac salutis animarum promovendae servitio, iusta reciprocitas et utriusque ritus defensio contra in essentialibus cuique propriis commixtiones, ut ceremoniae, normae rituales ac disciplinares in utraque Ecclesiae parte perseverent in originali puritate, quin salutare reformationes in bonum animarum necessariae, per Ecclesiam probatae excludantur.

Iterandos, quod in elaborati conclusione continetur, supplices deprecamur pro gratia, dignetur proiecta hac in re Eminentiae Tuae acceptabilia, si quae essent, nobis communicare, paratis caeterum deputatos nostros, si utile censebitur, Romam mittendi ad tractationes cum Commissione Primaria perfeciendas.

Enixe obtestamur, ut filiale homagium nostrum Sanctissimo Patri Summo Pontifici ad pedes proferre et Eminentia Tuae eximii honoris cultum a nobis acceptare non dedignetur.

Altis gratiis favoribusque commendatus, in ss. manuum ac purpurae osculo permaneo in Nyiregyháza (Hungaria), die Julii a. 1929.

Eminentiae Tuae humillimus servus:

Vicarius Generalis Episcopi Hajdudorogensis graeci ritus.

6.

A Hajdudorogi Püspöktől N. 949. 1935.

Eminentissime Princeps,

humillime exoro Eminentiam Vestram, dignetur Presbytero meo Georgio Papp, SS. Canonum Doctori, de praesenti Romae in Collegio Hungarico studiis iuridicis historicisque vacanti benignissime facultatem impertiri, quatenus pro fontibus historiam et statum canonicum fidelium bysantini ritus cath. Hungarorum spectantibus exquirendis in S. Congregationum Curialium Archivis investigationes possit peragere atque dat forte invenienda in copia colligere.

Presbytero nominato mandavi, ut statim se praesentet in S. Commissionis Codificantis Cancellaria pro facultate hac, si concedatur, recipienda.

Altis gratiis ac benevolentiae commendatus eximio cum honorationis cultu, in S. Purpurae osculo, permaneo in

Nyiregyháza, (Hungaria), die 29. Aprilis a. 1935.

Eminentiae Vestrae humillimus in Christo servus:

Stephanus Miklósy

Eppus graeci rit. Dioec. Hajdudorogen.

Eminentissimo ac Reverendissimo
Dno Aloysio card. Sincero, Episcopo
S. Congregationis pro Ecclesia Orient. Secretario,
Romae